

Toneelgroep Amsterdam

Foto Jan Verweyveld

Het temmen van de feeks

Ramses Shaffy speelde de rol van de bediende, Alexander van Heteren was Petruccio en Marie-Louise Steins de feeks. Het gezelschap heette Persona en stond destijds bekend als feministisch theatercollectief. Agaath Witteman regisseerde *Het temmen van de feeks* en het werd in 1985 in het Amsterdamse theater De Balie een van de spraakmakendste voorstellingen van het jaar.

Het schokkende aan die voorstelling was vooral de slotmonoloog van feeks Katharina. Als zij eenmaal 'getemd' is door haar kersverse echtgenoot en zij hem ten bewijze moet eren, komen de woorden van walging en woede als gifpijlen uit haar mond. Ze stort zich ter aarde en ook fysiek wordt haar kwelling aan alle kanten voelbaar.

Het temmen van de feeks is eigenlijk helemaal niet zo'n goed stuk, en zeker niet Shakespeares beste. Behalve de benepen moraal over huwelijk en de rol van de vrouw daarin, zitten er ook een paar rare zijlijnen in, en een nogal oppervlakkige psychologie. Bovendien is het in wezen een komedie waarin nauwelijks plaats is voor verdieping. Meer een vrolijke klucht waarmee een regisseur overigens ook nu nog prima uit de voeten kan. Zoals Dirk Tanghe bewees met zijn uitbundige grand guignol-versie, met dansende vrijers op tafel en een schalkse, brutale Katharina die maar één ding uitdrukte: behandel mannen als spelende kinderen, dan komt het allemaal goed.

Het verhaal is simpel. Een sluwe koopman uit Padua heeft twee dochters om uit te huwelijken. Bianca, mooi en bevallig, en Katharina, een wildebras, een meisje dat getemd moet worden, een feeks. Pas als Katharina aan de man is, met een flinke bruidsschat als beloning, wordt Bianca vrijgegeven. De man wikt, de vrouw schikt – dat is het eigenlijk.

Allerlei geile jongemannen, cirkelend om twee uiteenlopende vrouwen – dat kan inderdaad vermakelijke tafelen opleveren. Maar een regisseur vandaag de dag moet daar dus wel iets mee doen. Of het komische compleet uitvergrooten, zoals Tanghe deed, of er een maatschappelijk of zelfs politiek statement van maken. Dat de Feeks niet zo heel vaak wordt gespeeld, zal te maken hebben met de vraag of de rolverdeling man-vrouw nog wel interessant genoeg is voor het hedendaagse theater. Gek genoeg wordt die vraag nauwelijks gesteld als Ibsens *Hedda Gabler* of *Nora* weer eens worden afgestoft. Afgelopen seizoen bewezen voorstellingen als *BIMBO* en *Hoer* bovendien dat theater waarin vrouwen worden gebruikt en misbruikt nog steeds belangwekkend kan zijn, en discussie oproept.

De Feeks van Theater Persona zal altijd de voorstelling blijven van een woedende, bijna fysiek lijdende Katharina. Die van Dirk Tanghe roept herinneringen op aan een bruisend champagnefeest met bittere afdronk. *De Feeks* van Toneelgroep Amsterdam in regie van Ivo van Hove

(binnenkort weer te zien) beklift vooral door een pispende Halina Reijn. Petruccio likt de grond waarop Katharina heeft geplast en bewijst daarmee dat zijn liefde oprecht is, en genadeloos eerlijk. Dan pas komt Katharina tot rust en is haar getemd-zijn een feit, met instemming van beide partijen. Tegen die expliciete interpretatie kun je van alles in brengen, maar eigenzinnig is het wel. Geen kolder, geen feministisch pamflet, maar een duistere strijd om de liefde, op leven en dood.

Hein Janssen, theaterrecensent

Dit seizoen gespeeld door Toneelgroep Amsterdam.

